

GENEALOGIAI FÜZETEK

CSALÁDTÖRTÉNETI FOLYÓIRAT

<p>ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 8 kor. Félévre 4 kor. Megjelenik két havonként.</p>	<p>Szerkesztik: SÁNDOR IMRE és SEBESTYÉN JÓZSEF</p>	<p>SZERKESZTŐSÉG: Wesselényi Miklós-utca 7. szám. KIADÓHIVATAL: Mikó-utca 2.</p>
--	---	--

Czímerhasználat.

Armalisaink szokott szövege a címerleírás után közvetlenül odafűzi, hogy az elmondott címer képe az oklevél elején — a leíráshoz mindenben megegyezően — látható. „*Prout haec omnia in capite seu principio praesentium literarum nostrarum docta manu et arte pictoris, clarius expressa et depicta esse cernuntur.*“ A szöveg merevségében változatlan még akkor is, ha valóban nem művészi kezek alkották is a festményt. Sőt a címerleírásnak ezen függeléke akkor sem marad el, ha a címerkép egyáltalán bele sincs festve az oklevélbe. Legjellemzőbb ez Apaffi armalisaira. Rendszerint a címerkép részére üresen hagyott tér tárong bennük, de azért az említett függelék változatlanul megmarad.

Könnyű belátni, hogy csak megrögzött stylussal állunk szemben. A címerkép és címerleírás között benső összefüggés nincsen. A függeléknek különösebb jelentőséget tulajdonítani lehetetlen. Az esetlen vonásokkal előállított címerkép még nem lesz művészivé az által, hogy a fejedelmi adomány szövege szokott stylussához alkalmazkodva, azt művészinak nevezi.

Némi kétségeink csak akkor támadnak, ha a címerkép és leírás között eltérés mutatkozik. Melyiknek tulajdonítsunk nagyobb súlyt? Melyiket fogadjuk el hitelesnek?

Sokan még ma is abban a nézetben vannak, hogy az armalisba festett eredeti címerkép föltétlenül irányadó. Minden részében és minden árnyalatában föltétlenül követendő az újabb címerképek készítésénél és bármely irányú használatánál.

Én ellenkező nézetem vagyok. Mindenek előtt a címerkép kora ízlését, a melyben keletkezett, de főleg készítője, a címerfestő ízlését tünteti föl. Ezt az ízlést pedig végtelen időig rögzíteni nem lehet. A címer nemcsak a címerszerzőnek, hanem

utódainak is adományoztatott: „*ipsiusque haeredibus et posteritibus utriusque sexus universis.*“ A 200—300 év múlva élő utód bizonyára kora ízléséhez képest fogja átídomítani őse által nyert címerét. Annál inkább feltehető ez az újabkori címerfestőről, aki a maga művészi ízlését és fölfogását minden esetben érvényesíteni fogja. Ez csak természetes.

Nincs is helye a kétségeskedésnek olyan címerképekkel szemben, ahol az eredeti armalisba festettől csak a fölfogás és kivitel tekintetében van eltérés. Ámde nem ez a lényeges.

Előfordúl, hogy már az armalis szövege és képe között is eltérés van. És pedig lényeges eltérés. Teszem azt, vagy a leírásban, vagy pedig a képen hiányzik a sisakdísz (murai Szilágyi 1650). A leírás leopárdot mond, a kép oroszlánt mutat (csiktaploczai Lázár 1742), A leírásban tagozatlan pajzs a képen már osztva van (Baládfi 1582). Az osztott mezők egyikében természetesen olyan címerkép, melyről a leírás említést sem tesz. Nem is szólva a takarók színében, a sisakdísz elhelyezésében stb. mutatkozó kisebb eltérésekről.

Ilyen esetekben merül föl tehát a kérdés, hogy melyiket kövessük? A címerképet, vagy a leírást?

Én az eltéréseket egyszerűen a címerfestő önkénykedéseinek tartom. Tudni való, hogy előbb maga az oklevél szövege készült el. Csak •újabban szokás a nemesség folyamodványhoz címerrajzot is mellékelni. A címerleírás *együttal* útasítás volt a festő részére. Ahhoz szorosán ragaszkodnia kellett ép úgy, mint az íródeáknak az elébe tett fogalmazványhoz. Ha attól eltért, hibát követett el. Ha a XVI. századbeli íródeák hártya helyett közönséges papírra írja az oklevelet, megsérti vele a diploma alakiságát. Az armalis érvénye vitássá lesz, mert követelmény, hogy ünnepélyes alakban állíttassék ki. Ellenben a festő szabadon garázdálkodhatott. Szigorú ellenőrzés alatt aligha állott. Befolyásolhatta a folyamodó bőkezűsége, vagy fukarsága, saját kedve, hangulata egyaránt. Nem is szólva heraldikai érzékének fejlett, avagy fejletlen voltáról.

Úgy vélem tehát, hogy a címerképek megszerkesztésénél mindig a leírás az irányadó. Föltétlenül ahhoz kell ragaszkodni, még abban az esetben is, ha egy vagy más okból a címerkép talán kedvezőbb benyomást is tesz.

1. ábra.

czímerét bármely vonatkozásban is alkalmazni akarom, mindenekelőtt heraldikai tudással kell fölfegyverkezniem. A legügyesebb rajzoló sem képes czímer szerkeszteni heraldikai tudás nélkül. A tájképfestő a legpompásabb házakat vetíti vásznára. De vajjon ugyanannak a háznak tervezését reá biznánk-é?

Arra a kérdésre kívánok felelni, hogy minő elveket kövessünk czímerünk megszerkesztésénél, s következőleg annak használatánál.

Mindenekelőtt fontos tudni azt, hogy jogom van saját ízlésemet követve, bármely stylust alkalmazni. Ebben a tekintetben csakis a czímer keletkezésének ideje szabhat határt. Mert az már mégis nevetséges volna, ha Apaffitól adományozott czímeret gót stylusban állítanám elő. Ellenben Zsigmond király által adományozottat bátran tüntethetem föl gót, renaissance, barokk, avagy rokokó stylben; nem követek el anacronismust.

Ha már megválasztottam az alkalmazandó stylust, a legegyszerűbb, de egyszersmind legfontosabb követelmény, hogy ahhoz a czímer minden részletében alkalmazkodjam. Nem csak

2. ábra.

Az eredeti armalisba festett czímerképben nem szabad egyebet látnunk, mint éppen csak művész i reliquát. Ha ennek hű utánzására törekszünk, sohasem érünk el egyebet, mint bármely régi kép reprodukciójával. Nem azzal állítom elő saját czímeremet, ha ősom armalisába festett képet lemin-tázom, hanem az ott előadott *czímer* megszerkesztésével.

Ha tehát az armalis

az szükséges, hogy a pajzs, sisak és takarók egy ugyanazon stylust kövessék, de a pajzs tartalmában sem térhetnek el a megjelölt iránytól. A milyen különös volna a renaissance pajzson a csörsisak, épp oly lehetetlenség rokokkó jelmezbe öltöztetni a gót pajzsba foglalt alakot.

Mihelyt megvontuk a pajzs alakját, egyben megjelöltük az irányt is, a melyet követnünk kell a címér legapróbb részletéig.

Álljon itt példának Sylvester Mihály armalisa (Gyulafejérvár, 1615. máj. 2.) Az 1. ábra feltünteti úgy, amint az az eredeti armalison látható. Ebben az alakjában nem címere Sylvester Mihály utódainak, hanem csak adat annak megszerkesztéséhez. Mint ilyen, mindenesetre fontos, de nem elsőrangú tényező.

Legelső feladatomban, hogy az armalisba festett képet összehasonlítsam ugyanezen armalis szövegével. Közelebbről meghatározva, azzal a szövegrésszel, amit ma már általánosan „*scutum*”-nak nevezünk. A címerképnek oly mértékben nő, vagy csökken az értéke, a mily mértékben megegyez a címerleírással, avagy a mily mértékben ettől eltér. Csak az esetben lesz teljes értékű documentum a címerkép, ha a leírással teljesen megegyez. A hamisított címerképek kategóriáit mellőzve is, több oly armalist ismerek, a melyekben merőben különböző címert adnak elő a kép és a leírás. Az ilyen címerképeket tehát, mint értékteleneket, címerem megszerkesztésénél teljesen mellőznöm kell.

Ahol kisebb-nagyobb eltérések esete forog fenn, a leírás szövege követendő.

A szóbanforgó armalis festmény teljesen egyez a szöveggel. Tehát a címerrajz megszerkesztésénél bizvást követhetem. Ebben a munkámban azonban nem alacsonyítom le magam az egyszerű másoló színvonalára, hanem rajzbeli készségem mértéke szerint igyekszem a címert lehető ízléssel előállítani. Ilyen munkával állott elő a 2. sz. ábra. Összehasonlítva a két rajzot, könnyen megállapítható, hogy a kettő között érdembeli eltérés nincsen. Elhagytam a címér armalisbeli keretdíszét, mert ez a címérnek nem tartozéka, csak külső ékítménye. Megfelelő alkalmazásban azonban használhatom ugyanezen, vagy akár más keretdíszet is. E részben is csak egyetlen követelmény forog fenn: a stylszerűség.

Maga a címér keletkezési korának styljában van előállítva.

De használhattam volna, azon koron innen divatozó bármely stylust.

Az armalisbeli paizs keretelt, ami a valódi védőfegyvernek valótlán ábrázolása. A címerszerkesztésnél tehát mellőznöm kellett.

A pajzs alakot jelmezével és fegyverzetével egyetemben híven vettem át. A két alak között csak rajzbeli kivitel tekintetében van különbség. Az értelmi tartalom és a motívumok majdnem a legparányibb árnyalatig változatlanul illesztettek bele az új pajzsba.

A sisak némi eltérést mutat, de ez is csak onnan származik, hogy erőteljesebb, határozottabb vonalak varázsolják szemünk elé.

Ugyanez áll a takarókra és sisak koronára is.

A címerszerkesztésnél híven követtük tehát az armalis szöveg és az armalisbeli címerkép intencióit, de amellelt nem váltunk a XVII. századbeli festőművész szolgálai másolójává. És ez a helyes.

Tudatos munka a dolog benső ismerete nélkül nem készülhet. Jól tudjuk ezt mindnyájan és mégis mily gyakran akad meg szemünk silány munkákon, amelyeknek silánysága épp azzal van indokolva, hogy az eredetinek megfelelően készült. Még *szakíró (!)* is akadt, aki fennlen hirdette, hogy ő az eredeti armalisokba festett címerképtől egy hajszálnyira sem tér el. Ezen igyekezetében a legnevetsegebb majomkodónak bizonyult.

Korunkban rendkívül divatos a címer legkülönbözőbb helyeken való alkalmazása. Névjegy, levélpapír, esküvői jelentések, eljegyzési kártyák, pecsénnyomók, exlibrisek stb. türelmesen hordozzák e nemesi jelvényeket. De mindezek alkalmazásában édeskevés ízlés nyilvánul meg. Gyűjteményemben százával vannak e címeres használati tárgyak, de alig tudnék egy-kettőt kiválasztani követendő például.

Mert láttam, hogy sem az alkalmazás mikéntjével, sem pedig az előállítás technikájával a nagyközönség tisztában nincsen: róttam össze e sorokat. Ohajtanám, hogy megszívlelésre vezessenek. Használjuk báran címerünket mindenütt, de csak akkor, ha az ízlésesen, szakértő által van megszerkesztve.

Sándor Imre.

Téglási György naplója.

*Memoriale.*¹

Én nemes udvarhelyszéki Udvarhely-városi *Téglási* György, midőn az Ur Isten kegyelméből jó magzatokkal megáldattam, szükségesnek ítélttem ezek kedvéért, e következő dolgokat megírni, in anno 1773. Elsőbben írok a praedecessomról, aki volt *Fogatsi* alias *Szabó* Menyhárt, erről láthatsz az 1640-ben költ transsumtumban.

Ennek fia *Fogatsi* Péter, ennek leánya Erzsébet, akit az nagyatyám *Téglási* Ádám vett volt feleségének (lásd az 1650 a Szék protocollumból kiíratott processust). Ennek fia *Téglás* Márton, ennek fia vagyok *Téglási* György s ki vettem feleséget *Hegyi* Susánnát, *Agyakfalváról*, in anno 1742 die 17-a Maii. A fenn megírt praedecessorimról maradott örökségem vagyon ugyan a fenn megírt városban a só-piac utcában, most vicinusi: felyül a ns. Vájási István posteritási, alól a ns. Csiszár János posteritási jószágok; mely jószágot a fennírt *Fogatsi* Menyhárt felesége adott volt *Ugron* Pálnak, de a fia *Fogatsi* Péter törvényben híván *Ugront*, a jószágot elnyerte, de *Ugron* novisálván, addig haladott a törvény, míg mindakét fél kihalt a törvénykezésből, — lásd a processust 1650. — a *Fogatsi* Péter leánya, nagyanyám az nagyatyámmal *Téglási* Ádámmal felállítottván a törvényt, az *Ugron* posteritását *Ugron* Istvánt kezdték perleni, míg a fejedelem öt rendbéli comisioja mellett elnyerték; özvegyiségre maradván nagyanyám, a jószágnak a felső felét adja zálogban, *Kassai* Mihálynak 55 m. forintért, (lásd 1734 költ contractusban.) A *Kassai* Mihály fia *István*, cseréli *Borbély* Ferencnek, (lásd 1712 költ contr.)

Borbély Ferenc építeni kezdvén a jószágra, az atyám megellenezteti; (lásd 1714. költ testimon.)

Borbély Ferenc meghal, a felesége férjhez mégyen, lesz két gyermeke, *Szabó* Gábor és *Rebeka*; az első férjéről is maradott volt *Borbély* Kriska, akinek volt tutora *Vajai* István, meghalván *Borbély* Ferencné, aki volt másodsor *Szabó* Gáborné, maradnak a jószágban *Szabó* Gábor, az írt két gyermekeivel és *Borbély* Kriskával, az mostoha leányával. Törvényre citálván a jószágból *Szabó* Gábort két gyermekeivel és *Vajait*, mint tutorát *Kriskának*, az atyám maga mellé vévén *Buzogán* Dávidot mint öccsét, egy testvér lévén az atyám és az *Buzogán* anyja, törvényközben meg-

¹ Ezt a naplót közölte már K. Papp Miklós „Egy székely naplója“ címen 1873-ban a Jónás Lapja 3—5 és 7. számában. Ez a lap azonban ma már oly ritka és oly kevés embernek hozzáférhető, hogy az érdekes tartalmú naplót indokoltnak látjuk még egyszer kiadni.

békélnek, a jószágot remittálják, azonban Buzogán Dávid megszeretvén Borbély Kriskát, elveszi feleségének, megosztoznak. (lásd az 1734. költ contr.)

Buzogán elválik a feleségétől, kiesik a jószágból is, mint-hogy a kiváltáskor nem fizethetett a jószág váltásában, hanem mind a felesége, férjhez mégyen Borbély Kriska másodsor is Diószegihez, Buzogán megalkussza a jószágát 150 forinton, megmácsolják, nem adják neki, a székben hívja, nem nyeri meg. (lásd az 1745. költ istanciából.)

Borbély Kriska, aki már Diószegi Mártonné, áruba veti a jószágot, megkínálat mint vért engemet, nagy nehezen megvásárolom 200 forinttal. (lásd az 1745. költ kontr.)

Vajai Istvánné testvér lévén Borbély Ferencsel, törvényben citál a jószágért, a fia, Vajai János hetedfél esztendeig perel, nem nyeri meg, hanem megbékülünk. (lásd 1759 usque ad 1765 a processust és compositiot).

Az alsó felire a jószágnak csináltattam két házat és pajtát, (lásd 1750); ebből, hogy részt ne kívánjon a testvér néném Téglási Erzsébet, adunk az szüleimmel egy jószágot, a Csiszár Tamás posteritási és a Küküllőre bemenő szoros ut vicinitások. (lásd az 1740 költ contr.)

A más testvér néném Téglási Rebeka gyermekei is megháborítván az irt alsó részből, nem tartoztam volna, még is fizettem nekik többet 100 forintnál. (Lásd az 1760 költ compositio szerint.)

Ismét vettem a megírt városban a Szent Imre-utca végiben Kis-utcában ifjabb Boros Józseftől egy sessiot, amelyre csináltattam egy házat hozzávalóval együtt. (Lásd az 1765 költ contr.)

Emellett vettem Kállai Ferencéktől egy sessiot. (Lásd az 1765 költ contr.), de ezt adtam és cseréltem Koronka Józsefnek. Lásd az 1767 költ kontr.)

Ugyan a Szent Imre-utcában Verestói Jánoséktól vettem meg a jószágát. Lásd az 1765. költ contr.) Ennek a végiben Dimén Annától vettem, lásd az 1766. költ contr., kiváltott.

A Varga-utcában Barkóczi Imrétől vettem, lásd az 1767. költ contr. Nb. Barkóczi kiváltotta.

A Boros-utcában vettem egy házat hozzávaló veteményes kertivel; vici. felül Blencsi Mihály, aki szállott Kovács Simonról reá, alol pedig Sánta Ferenc. Benn való jószágok, lásd az 1764. költ contr.

A sópiac-utcában a magam lakó jószágom vicinitásában vettem Vajai Annától egy benn való helyet. (Lásd 1766. költ contr.) Nb. Ezért 1781. még többet adtam, lásd a contractusban.

13-a 7-bris a Varga-utcában a Gáspár Márton jószága végiben vettem örökösen cserével egy jószágot 1781. Anno 1786 die 23-a Augusti vettem a Sz. Imre-utcában a Kovács János és ifjabb

Kállai Istvánék vicinitásában örökösön, négy láb törvén deszka a széle.

Ismét a Szent Imre-utcában Gáspár Márton házán hátul egy darab az írt örökös cserével vett, kerre ütközik

*

Anno 1722. Mensis Aprilis születtem én Téglási György e világra.

Anno 1742 die 17-a Maii feleséget vettem Hegyi Zsuzsánnát Agyagfalvi néhai Hegyi Zsigmond leányát.

Anno 1726. Mensis Martis született a feleségem Hegyi Zsuzsánna.

Anno 1746. mensis Martis holt meg az édesatyám, életének 85. esztendeiben, Téglási Márton.

Anno 1759. mensis November holt meg az anyám, életének 90. esztendejében, Szölts Borbára.

Anno 1743. die 19 a X-bris született Zsuzsánna első gyermek.

Anno 1748. die 22-a 7-bris született Máris másodsor.

Anno 1752. die 22-a Januarii született Rebeka.

Anno 1755. die 9-a Augusti született Julis.

Anno 1759. 1-a 7-bris született Klára.

Anno 1765. die 10-ma Febr. született Ádám. 26 Juni 1781 subscribált Udvarhelyt a gimnáziumban Ádám. Cluj

Anno 1769 die 19-a 9-bris halt meg a nagyobb fiunk György hetedfél esztendő korában.

Anno 1771. die 15-a Maii holt meg a kisebb Györgyünk, volt tíz hónapos és 11 napos.

Anno 1758. die 22-a 9-bris megmustráltak a nemes szabad és armalisos embereket Udvarhelyt és Kereszturatt a határtól való félelem okáért.

Ugyanezen megírt esztendőben vették el a két temető között való útját a városnak a jezsuiták Pater Palovits superiorságában.

Ugyanekkor a temetést a reformáta eklézsia is transponálta a „szászok tábora“ nevű helyre.

Anno 1761. jött be Erdélybe rézpénz. Ugyanekkor jött be Bucu generalis.

Eodem anno 10. 9-bris Szent Márton napjára virradólag volt sok csillaghullás és két jel, mint egy-egy kötő-rud tartott egy óráig összetekeredve.

Anno 1764. die 7-a Februar volt Csikban Mádéfalván a magyarok veszedelme és pusztításuk, égeték Mádéfalvát a huszárok és németek és úgy vállalták a katonaságot Csik-Gyergyó, Háromszék és Bardócz székek.

Anno 1778. mensis Marti vitték a gyergyai, csiki, háromszéki és Bardotz széki katonákat.

Anno 1765. mensis Octobris tétetődött le a potra krajcár, félpotra és kis pénz közöttünk.

Ugyanekkor a só 17 potrával hágott, mázsája 100 pénzre.

Anno 1771 die 17-a Julii kiváltképpen való nagy árviz lett, amely nagy drágaságot hagyott sok kártételével.

Ugyanekkor építettett az udvarhelyi gimnázium ujra.

Ugyanekkor tétetődött le a pápisták sok innepei és a böjtök.

Anno 1773. die 17-ma Junii experiálta a f. k. császár Josephus II. a parajdi bányát.

Ugyan 1773. mensis 9-bris töröltettek el a Jézsuiták, volt superior Moses Lestyán Udvarhelyt.

Ezek után jött páter Török plébánusnak ide Udvarhelyre.

Anno 1774. mensis 8-bris megmértetett Udvarhelyszéken minden porciózó embernek szántó és kaszáló helye és conscribáltott, melyik határban hány német öl földet találtatott.

Mensis 9-bris eodem anno tétetett az udvarhelyi refor. templomban elsőben orgona m. l. b. Dániel István fő tiszt és fő curator ur piuma.

Anno 1775. die 29-a Maji instelálták m. l. b. Dániel István ur ő ngát fő királybirájának ns. Udvarhely székeknek.

Anno 1775. die 16-a 8-bris estvéli kilenc órakor láttatott északra nagy égi jel, megvilágosodván az ég; a házakban és egyebütt is mind meglátatott a világossága mindenütt a setéségen.

Anno 1745. mensis Junii csináltattam ujra Agyagfalván a pince felé a régi házat és a pincéit is korrigáltatván, költöttem florum 26, magam is sokat fáradtam, dolgoztam.

Anno 1777 18-a 8-bris csináltattam ujra a lakó házamban a cserepest, által vágaiván a kús házban és oda fütőt is ekkor csináltattam a régi cserepes helyében.

3-a Aug. 1778. Havasalföldéből a Duna mellől jött ki szörnyű sok sáska, mely a megirt napon általment az udvarhelyi határon Farczád felé, mind az három toronyban harangozván erősen, dobbal, puskával, csengéspengéssel, kiáltozásokkal nagy nehezen kergettetett el — soksága a napvilágot is elfogta és mint a felhő, oly homályt okozott, amerre fordult.

23-a Aug. 1778. könyörgöttünk a f. császár fegyvereinek boldogulásáért a prussussal való hadakozásban, a nemes és parasztság ekkor katonát is adott a királyné kérésére.

Anno 1778. Mindenféle gabona és bor bőségével megáldotta az Isten ez esztendőt annyira, hogy egy véka szép buza 50 pénzt ért, a rozs 24 pénzt, zab 12 pénzt, törökbuza 24 pénzt, emellett bükk és cseremakk is bőven termelt, csak a méz szűkőn lett, a bor a szüreten 4 veder egy m. forinton találtatott elég.

Anno 1779. Mensis Februarii másodszer mind elvitték Gyergyó-

Csik-, Háromszék- és Bardotz-székből az ki csak arra való volt, hogy a fegyvert bírta, katonának a prussussal való háboruba.

Anno 1779, tavasszal visszabocsátották az csiki, háromszéki, bardotzszéki és gyergyai katonákat egy-egy karddal, elvétetett a puskájok.

Anno 1779. die 2-, 3-a, 5-a et 6-a Augustt szörnyü nagy árviz lett, az Varga patak, mely 2-a Augusti sok pajtákat, kerteket és némelynek szénházát is elrontotta, annyira áradván, hogy a Felső Máki kutágasa tartotta a szélit.

1780. 5-a Junii Hágunk az torony tetejére rontani elsőbb.

16-a Junii Tettünk a torony fundamentomában elsőbben követ, megyebiróságomnak harmadik esztendőjében. Anno praesenti 1780 24-a 9-bris fedték cseréppel a templomot.

Anno 1761. die 17-a Junii adtam férjhez Osvát Mártonnét.

Anno 1768. die 5 a Maji adtam férjhez Mihály Jánosnét.

Anno 1770. die 2-a Maji adtam férjhez Szakáts Mihálynét.

Anno 1775. die 5-a Julii adtam férjhez Kendi Jánosnét.

Anno 1779. die 17-a Novembr. adtam férjhez Koronkai Ferencznét.

Anno 1780. 30- 9-bris reggeli órán mentünk elsőben az uj templomban Sz. András napján.

Anno 1781. Nagy szárazság volt a tavaszon mind 24-a Maiiig. akkor esvén az eső Aldozó csütörtökön, másnap 25-a Maji, Orbán napján egész nap havazott annyira, hogy az erdőkön bokáig érő hó esett le.

18-a Aug. 1781. Szombaton estvéli 6 óraker tette fel a torony tetejére a gombot Györfi Mihály fő-ács és Szász Mihály, a gomb 62 fontos veres réz, megaranyoztatták 42 m. forintért, mely gombra való fizetést az városi asszonyok és leányok mind megadták.

1784. die 11-a mensis 8-bris Udvarhely, Csik, Gyergyó székekből egy vármegyét csináltak, főispán urnak tették csiki Taploczai Sándor Lászlót, v. ispán Kandó Mihály ur.

Eodem anni 17-a 9-bris megmustrálták Udvarhelyt, vagy két foku vala, szombatfalvi réten Hunyad-, Zaránd vármegyében oláh-ság támadott.

Anno 1785.

17-a Marti husvét napján oly erős hideg volt, hogy a Küüllő általfagyott; a városban egy sing hó volt, az erdőkön övig érő hó, úgy hogy senki ilyen nem ért.

13-a Marti kezdették conscribálni Udvarhely városában és a házakra numerusokat irtak, amely eddig nem volt Udvarhely széken. — Két német — pater Török plébánus, tiszt. Kassai Sámuel, tks. Lukátsfi László v. ispány és Fancsali Zsigmond urak conscribáltak.

30-a 7-bris Sz. Mihály napján nagy hideg hóharmat esett, tartott három nap, amely sok kárt tett az országban. A hideg elvette a szőlőt, törökbuzát, mákot és a babot semmivé tette.

A Seminarium bonumát akkor vetették kótyavetyére a külső földeivel együtt.

1786.

19-a Maji tétettetett óra az refor. udvarhelyi toronyban elsőben, addig soha sem volt.

1-a Junii elkezdették mérni Erdélyben a szántó, kaszáló, veteményes és gyümölcsös földeit az gróf, tekéntetes, tisz. minden rendbeli embereknek birodalmában lévőit.

2-a Apr. t. generalis notarius Kis Gergelyt temetik a temetőbe, professor volt valami 20 esztendeig. 1787.

1787.

1787-ben igen szük esztendő volt, egy véka buza ért két forintot, egy font hus öt pénzt, egy font szalonna 24 pénzt, egy font turó 15 pénzt, egy kupa bor 40 pénzt, a rozs 4 márvást, törökbuza 42 sustákat, a zab öt sustákat.

Ennek az esztendőnek végén sok ifjuságot fogdostak a házában katonának, háboru lévén a törökkel.

Anno 1788.

Februárban megindították a gyergyai, csiki, háromszéki katonákat a törökre hadakozni.

Nb. Ezekből sok elesett novemberig.

Ebben az esztendőben ért egy font tehénhus 6 pénzt, egy font szalonna 30 pénzt, egy font háj 36 pénzt, egy font turó 20 pénzt. Minden drágább mint ezelőtt; egy veder bor a szüreten 100 pénzt.

1789. egy véka tiszta buza 13 susták, egy véka rozs 7 susták, egy véka törökbuza 75 pénz, egy font tehénhus 8 pénz, egy font disznóhus 14 pénz, egy font turó 24 pénz, egy font háj 60 pénz, egy font szalonna 4 susták, egy kupa méz 10 susták.

Eodem anno májusnak utolsó napján felhágott egy font tehénhus 14 pénzre, egy font disznóhus 18 pénzre, egy bárány czimer 36 pénzre.

24-a Septembris a Küküllő vize a rétre kihágott, de ezelőtt való hetekben annyi árvíz volt, hogy ennyi árvizet senki nem ért, amely az országban sok károkat tett ebben az egész esztendőben.

15-a 9-bris 1789 a só száz pénzről hágott fel 300 pénzre idest háromszáz pénzre.

1790.

22-a Martii 1790. Négy esztendő alatt amennyi irás gyült a földmérésről — lett nyolcz szekérrel, ott mind elégeték az szom-

batfalvi réten a generalis szék alkalmatosságával — és vármegye széknek tituláltatott, mint azelőtt.

6-a April. 1790. Estvéli 9 órakor földrengés esett, még az ajtó is nyikorgott három vagy négyszer.

1790-ben. A Seminarium visszament a pápista diákoknak — az bucsujárási inneplést ismét elkezdették a pápisták.

Anno 1790. A só Parajdon ismét leszállott 100 pénzre mázsája.

1791. Nagy szükségét értünk az új esztendőben, egy tyuktojás egy potrán elkölt, egy tyuk 29 és 30 pénz, egy sertés 50 forint.

10-a 9-bris Nagy tiszteletet tett a város Leopoldnak, minden céhek a kalastromban tartoztak menni tiszteletre.

Ismét 1790-ben 6-a Jan: Vízkereszt napján ismét minden czéhoknak parancsolatok lévén, ismét tisztelték a barátok klostromában.

1791.

Ismét 1791-ben 16-a Januari a reformatá templomban nagy czérémoniávat minden czéhoknak parancsolatok lévén a megjelensre, úgy a körülvaló nemesek jelenlétek és sok körülvaló népek jelenléteket tiszteletet — könyörgés, prédikáció, oratio, lövések és nagy tisztességet tettünk — verbuáló katonák löttek.

A diétára még kilencvenben, a szüret után, elindulván Kolozsvárra, 1791-ben — husvétra jöttek haza még nem tudatik, mi lett végezés.

1791-ben husvét első napján esett Szentgyörgy napja.

13-a Augusti tettek egy harangot refor. eklézsia tornyába, 12 mázsás és tíz fontos t. Kassai Sámuel papsága alatt.

Circa 22 April. 1795 mentek az háromszéki, csiki és gergyai székely katonák a francziára.

Ultima Maii pedig mindenfelé nagy árvíz volt Udvarhelyt, 16 épületet és 13 embert vitt el az Varga-patak, az r. cath. püspöknek is két lovát az vikárius majorjából.

Ugyan ezelőtt való nap szentelték fel a plébánusi új templomot, építette vikárius Török Ferencz ur.

1793. 17-a 7-bris egész Udvarhelyszéken nagy szél volt, sok istállóknak, csüröknek fedelét vetette le, asztagokat, templomokat csonkásított s házakat mozgatott.

1792 ben békélt meg második Leopold a törökkel, mivel a francia zenebonát indítván, még a királyát és királynéját is megölte, melyre nézve ment a francziára fegyverrel, sógora lévén a francia.

1794. 4-a, 5-a Maii. Ismét mentek három széki, csiki katonák a francziára és a lengyelnek megtartoztatására, hogy bé ne üssön országunkba.

Ismét ebben az esztendőben márkális szék lévén Udvarhelyt, 19-a Julii bucsuzott el a gubernator Bánfi György ő extja az udvarhelyszéki fő-administratori hivatalból, folytatván azt két esztendeig terhes gubernatori hivatalja mellett.

Ugyanebben az esztendőben lett nagy szárazság, semmi széna sem Magyarországon, sem itten, főképpen Mezőségen nem lett, hanem csak a havasok alatt egy kevés, vagy kerti vetmény és egyéb is.

Tsiszár Antal adott meg a kalonak adott pénz intereséből, amely elmaradott volt egynehány esztendőtől fogva, a télen 4 bérlés 4 forintokban, meg most 16-a Maji adott ismét 6 m. forintokat és még egy kupa zsirt egy m. forintban mult 1810 esztendőben Májusnak 18-ik napján.

Tordavármegyei lustra 1671-ből.

Egerbegy.

(Második közlemény.)

Egyedffi Mihály uram eq. 1, Kerekes Péter u. eq. 1, Balás István u. eq. 1, Péter Márton u. eq. 1, Péter György u. eq. 1, Varga Mihály u. eq. 1, Csorvosi Mihály u. eq. 1, Lőrinczi Mihály u. eq. 1 falusbiró, Lőrinczi György u. eq. 1, Nagy Péter u. eq. 1, Kis István u. eq. 1, Bakó Dániel u. eq. 1, Némethi Mihály u. eq. 1, Szabó Ferencz u. eq. 1 g, Balogh Mihály u. eq. 1, Tőkés Márton u. eq. 1, Török Mihály u. eq. 1, Hui Nagy György u. eq. 1, Haidu Gergely u. eq. 1, Csép Miklós u. eq. 1, Malom Tamás u. eq. 1 g, Seres László u. eq. 1, Szász Márton u. eq. 1, Lőrinczi Ferencz u. eq. 1, Gál András u. eq. 1, Kozák András u. eq. 1, Biró György u. eq. 1, Balla Miklós u. eq. 1, Székely Mihály u. eq. 1, Istvánfi Mihály u. eq. 1, Tegzes György u. eq. 1, Lengyel Mátyás u. eq. 1, Szőrös János u. eq. 1, Both Boldizsár u. eq. 1, Borsai Péter u. eq. 1, Kis János u. eq. 1, Balla István u. eq. 1, Balla Mátyás u. eq. 1, Jo Mihály u. eq. 1, Bako János u. eq. 1, Kerekes György u. eq. 1, Idősb Nagy György u. eq. 1, Tolnai Nagy György u. eq. 1, Medve Mihály u. eq. 1, Fábján István u. eq. 1, Tot János u. eq. 1 harangozó, Komjászeghi Mihály u. eq. 1, Komjászeghi Péter u. eq. 1, Komjászeghi András u. eq. 1, Komjászeghi György u. eq. 1, Komjászeghi Mátyás u. eq. 1, Szentkirály Ferencz u. eq. 1 szolgálta, Turi Jobbágy Péter u. eq. 1, Csegezi János u. eq. 1 szolgabiró.

Gyéres.

Kollia András uram eq. 1 szolga, Szenási János u. eq. 1, Csonka István u. eq. 1, Katona Péter u. eq. 1, Kis György u.

Jeej János u. eq. 1, Lengyel Pál u. eq. 1. Teremi István u. eq. 1, Békési András u. eq. 1, Nagy György u. eq. 1, Péntek István u. eq. 1, Kis Miklós u. eq. 1, Szarka Miklós u. eq. 1, Kováts András u. eq. 1, Marotí György u. eq. 1, Kis Mihály u. eq. 1, Rosomberki György u. eq. 1, Lovász Mihály u. eq. 1, Gál Máté u. eq. 1, Szabó István u. eq. 1, Lippai András u. eq. 1, Oriás László u. eq. 1 egyháziú, Jakocz Péter u. eq. 1, Kuppán Boldizsár u. eq. 1, Földvári János u. eq. 1, Kis András u. eq. 1, Szegedi István u. eq. 1, Bocsárdi Miklós u. eq. 1, Fejér Márton u. eq. 1, Bak István u. eq. 1, Haidu Demeter u. eq. 1, Váradí János u. eq. 1.

Ezek a privilegium szerint tartoznának 50 lovassal, de ezeket is a kiket előállatnak nagy részit rosz szerrel és rosz készülettel állatják elő s ezeknek némelyikével noha jövevényebbek, de a szolgálatnak számát csak úgy is a mint vagyon, azokkal akarván kitölteni, a nyakassa csak vesztegetik őket, elégséges földet is nem akarnak nyavalyásoknak adni, sőt némely jószágos főemberek a privilegiumhoz nem akarják magokat tartani, a földnek nagyobb részit élík, kit magok, kit jobbágyokkal életnek s azon helyről a régi jó szokás szerint nem akarnak lovast állítani, sőt még az nemes helyekre a magok privilegiumok ellen jobbágyokat szállítottanak. Szükség azért a mi kglmes urunknak ő magának azt is tanácsi rendel eligazittatni.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Gerendkeresztur.

Nagy Sükösd Mihály u. eq. 1, Szántai András u. eq. 1, Kis Sükösd Mihály u. eq. 1, Nagy u. eq. 1, Jakab István u. eq. 1, Kállai György u. eq. 1, Kállai Zsigmond u. eq. 1, Kováts Péter u. eq. 1, Horváth István u. eq. 1, Incze István u. eq. 1, Kováts Ferencz u. eq. 1, Csáko Tamás u. eq. 1, Trauzner árvái lovasa eq. 1, Horváth György u. eq. 1, Szabó Péter u. eq. 1, Horváth Péter u. eq. 1.

Gerend.

Zoltai János u. eq. 1, Dobos István alias Szürke u. eq. 1, Vánus János u. eq. 1.

Extradatum per me Stephanum Kovats jur. notarius comitatus Thordensis

(P. H.)

Kivül Teleki Mihály kezével : Torda vármegyei registrom 1671.

(Eredetije keskeny folio alakban a széki Gr. Teleki nemzetség marosvásárhelyi levéltárában, miss oszt, 906 sz. a.)

Ifj. Biás István.

Báró Apor Péter Lusú Mundiája.

Fordította: Szász Ferencz.

(Harmadik közlemény.)

S ekkor ad először alkalmat a gáncsolóknak a gáncsolásra; de vajjon igazít-e? Itélje meg az igazságos Philaetus; de mégis vigyázzon minden csufolóddó, nehogy ilyen csufolódásaival megsértse az Istent, aki hatalmas s megeshetik, hogy holnap tán vele is így tesz és ki ma családjával, gazdagságával dicsekszik, nehogy egy pillanat alatt koldussá legyen. A gazdagság és szegénység között ugyanis csak egyetlen válaszfal van.

De visszatérve, a 14 éves Lázár tehát, anyja eltávozván, a roppant nagy altorjai háznak (melynek fundamentuma ma is kiáll és ezenkívül alig is maradt valami más) egyik hálószobájában a tűz mellett siratta sorsát. Így lepte meg őt apjának egy régi nemes inasa, Bartha András, ki aztán a gyermek mellett is maradt s megkérdezte: miért sir? Joggal sirok, felelte az, hisz anyám két véka búzaliszttal hagyott itt engem s vajjon ehetem-e valamikor búza-kenyeret?

Ez aztán megvigasztalta s reményt öntve belé, hűségesen gondját viselte a gyermeknek. Eltelvén egy esztendő, a 15 éves fiút már biztatni kezdette, hogy vegye feleségül a régi familiájú bibarczfalvi Nagy Menyhértnek, Sepsí, Kézdi- és Orbai és úgyszintén Miklósvár székely székek főhadnagyának 14 éves leányát. Biztatta és rávette. Kítűzték a 15 éves vőlegény és a 14 éves menyasszony (névszerint Fruzsina) lakodalmának napját; a násznagyi tisztet a nagyhirű Bassa Tamás végezte, a fejedelemnek tanácsosa és Sepsí, Kézdi meg Orbai székek főkapitánya, kit a vőlegényhez közeli vérrokonság kötött. S amint Bassa a vőlegény-nyel, úgy Bassané a menyasszonnyal állott közeli rokonságban és éppen a lakodalom napján azt kérdezte a gyenge hajadontól: Hugom, tudsz-e kását főzni, hogy már férjhez mégysz?

Nem sokáig élt ezzel a feleségével, de mégis úgy élt, hogy az apjától elidegenített jószágok nagyobb részét szerencsésen visszaszerezte; ugyanis tehetséges és nagyon okos ember volt, úgy hogy még ma is szájról-szájra jár a hira köztünk. Sőt egy karatnai Kőnczei András nevű nemes is ez ősmnek halála napján egy könyvébe így jegyezte fel halálát: „Az 1643. esztendőben aug. 15-én halt meg Apor Lázár, aki fényes tehetséggel és sok okossággal ékeskedett.“

Ettől a feleségétől néhány gyermeke maradt, fiu azonban csak kettő élte túl: András és Ferencz. Ferenc a nagyméltóságú kassai generális, Károlyi Ádám udvarában nevelkedett; visszatérve hazájába az ifjú sok viselt dolga által, de Erdélyben különösen kartánczáról lett híres; azonban ifjuságának virágjában halt el az

1667-ik esztendőben, Csíkrákoson. András pedig nemzette Ferenczet, Ferencz Farkast és Lázárt, az én egyedül életben maradt kedves unokatestvéreimet. Ez a Farkas ugyan nőtlen maradt, Lázár azonban nőül vette Kapi Terézt, Mindszenti¹ és Kapi Gábor fiának, Sárosmegyében Kapivár állandó örökösének, Kapi Jánosnak és Vitéz Klárának leányát.

Természetesen mind Magyarországon a Kapi familia, mind Erdélyben a Mindszenti igen régi; így Kapi Teréz az apai részről is szintúgy a Vitéz familiából származó anyja jussán is nagyon régi familiából való, amint ezt az összes feljegyzések bizonyítják.

Apor Lázár fiai: Imre, István, Lázár és Gábor; leánya Erzsébet.

Első felesége meghalván az 1627-ik esztendőben elhatározta, hogy második feleségül veszi Imecs Juditot, kit aztán a következő 1628-ik esztendőben szerencsésen el is vett. Thomori Petronellának volt ez a familiája, aki Thomori Lőrincznek, a hajdani kalocsai érsek és szerbiai bán, Thomori Pál unokaöccsének volt a leánya; aki II. Lajos királlyal a mohácsi mezőn a hazáért vitézül elesett.

Ez a Thomori Petronella előbb bodoki Mikó Miklósnak volt a felesége (ki aztán bodoki Mikó Miklóst nemzette, ez meg Istvánt, István pedig Ferenczet és Jánost, kik élnek; Mikó János idáig még nőtlen); Ferencz fiai pedig Bethlen Zsófitól: Pál, Miklós és Ferencz. Pálnak felesége Bethlen Klára; Mikó Ferenc leányai: Zsuzsa és Mária. Zsuzsanna férjhez ment losonczy Bánffy Imréhez; az említett Mikó István leánya pedig Ilona volt, ki czegei Vas Dánielhez ment nőül, kinek fiai: Vas Miklós, György és Dániel.

Meghalván pedig Miklós,² másodszer Imecs Istvánhoz ment³ férjhez. Ez régi familiájú volt a székelyek között is, kiknek épen előljáróira bízták volt a templáriusok megöletését az orbai széki Haraly monostorban.

Ez az Imecs István követte bibarczfalvi Nagy Menyhértet halála után a Sepsi, Kézdi és Orbai meg Miklósvári székely szék főhadnagyságába és Bethlen Gábor fenséges római birodalmi és erdélyi fejedelem előtt igen kedves volt.

És ha már vetődtem, a genealogiát követve, az azt mutatja, hogy ez az Imecs Judit királyi vérből származott, amint ezt a kolozsmonostori káptalanból hitelesen kivettem és magamnál tartom.

A törzs Bátori Miklós; annak neje Bánffy Zsófia, ezek fia Báthori István, Báthori Istvánnak, Lengyelország királyának apja;

¹ M. Erzsébet.

² T. i. Mikó Miklós.

³ Thomori Petronella.

leányuk pehig Báthori Borbála; ez férjhez ment Czire Andráshoz; ezeknek leánya Czire Petronella, ki ismét nagyeskellői Valkai Miklóshoz ment nőül (ez Valkai Miklós feleségével Czire Petronellával s ennek anyjával, Báthori Borbálával a nagyeskellői templomban pihennek, amint ez kitünik a kőre vésett siriratból; nyugodjanak csendesen!). Ennek négy leánya volt: Anna, Borbála, Zsuzsánna és Erzsébet. Erzsébet Thomori Lőrinczhez ment férjhez; ennek leányai ismét Petronella és Anna voltak. Petronella előbb bodoki Mikó Miklósnak lett a felesége, másodszor nyujtódi Imecs Istvánhoz ment; ennek a leánya aztán a fennebb említett Judit, ki altorjai Apor Lázárhoz ment feleségül; gyermekeit majd alább sorolom elő. A többiek között az én apám, János is ott van, kinek a fia, én, Péter vagyok; az én fiaim Kálnoki Borbála grófnőtől: József, János és László; leányaim: Zsuzsánna és Anna. Zsuzsánna férjhez ment hallerkői Haller János grófhhoz, s ez gyermektelenül halt meg és a többi gyermekek is mind elpusztultak.

Hanem az én soromtól és nagyapámtól visszatérek addig, a meddig Erdélynek Báthori Miklóstól leszármazott többi hires familiáját leírom, nehogy úgy tűnjék fel, hogy az enyémet magasztalom, azokat pedig kisebbítem.

Irtam már, hogy Valkai Miklósnak négy leánya volt: Anna, Borbála, Zsuzsánna és Erzsébet s hogy Erzsébet férjhez ment Thomori Lőrinczhez, Anna Edenffi Ferenczné lett, és magtalanul halt meg. Borbála Borsovai Istvánhoz ment, ennek fia Borsovai Zsigmond, kinek leánya Erzsébet; ez Sükösd Györgynek lett a felesége s ennek leánya ismét Erzsébet, kit a később czímeivel dicséretreméltó királyhalmi Petki István vett el; ennek fia Petki János, Csik-, Gyergyó- és Kászon székely székeknek főkirálybirója, ezé meg a mostani gróf Petki Dávid, Kolozsmegye főispánja, kinek fia, a Zichy Sára grófnőtől való István gróf éljen! Leányai: Zsuzsánna, méltóságos gönczruszkai Kornis Ferencz gróf úr felesége — és Rózália, zabolai Mikes István gróf felesége; a többi leányok eladók; így Petki Borbála, Klára és Anna.

Petki János leányai: *Sára*, mélcás toroczkószentgyörgyi Toroczkai János, királyi táblabíró uram felesége; *Petki Sára* fiai: Toroczkai Baltazár és Ignác; leányai pedig: Krisztina, Béli János neje, továbbá Toroczkai Mária.

Petki Teréz, mélcás tövisi Bálinth György uramnak, a nagyméltóságú erdélyi, királyi Gubernium tanácsosának felesége; Petki Teréz fiai: Bálinth István és Zsigmond.

Az említett *Petki István* leányai: Az első *Katalin*, ki férjhez ment szárhegyi Lázár Istvánhoz, Csik-, Gyergyó és Kászon székely székek főkirálybirójához; ennek leánya Lázár Erzsébet, ki köröspataki Kálnoki Sámuel grófhhoz ment nőül, — ennek leánya Kálnoki Borbála, báró Apor Péter felesége. A többi

Kálnoki gyermeket a Kálnoki familia leszármazásánál fogom elősorolni.

A második leány: *Petki Erzsébet*, ki először Nagy Tamáshoz ment nőül; ennek leánya Nagy Zsófia, ez meg olaszteleki Daniel Péternek lett a felesége, kinek fia, Daniel József Aranyos székely szék főkirálybírája; leányai pedig: Daniel Borbála, ki hidvégi Nemes Jánosnak lett a felesége, aztán meghalt. Daniel Mária, sárpataki gróf Keresztes Mártonnak, Kükellő vármegye főispánjának felesége, kinek leányai: Klára, férjezett báró Perényi Imréné; Katalin, férjezett báró András Ferenczné; Mária, báró Perényi Pálné; Borbála, iktári Bethlen Sámuelné; továbbá eladó leányok még: Zsófia¹ és Teréz.

Petki Erzsébet másodszer Telekesi Pálhoz ment férjhez Magyarországra, aztán meghalt.

Az említett *Daniel József*nek Macsezdi Máriától való fiai: János és Elek; leánya Zsófia, Csongrádi Farkas felesége, kinek fia László; leányai pedig Mária és Borbála. E Daniel Józsefnek második feleségétől, Toroczkai Annától, Toroczkai Péter leányától való fiai: Gábor és Péter; leányai: Katalin, Krisztina és Teréz.

Az imént szóban levő Keresztes Klárának pedig Perényi Imrétől való gyermekei: Károly és Elek; Keresztes Borbála fia a jelzett iktári Bethlen Sámueltól: Domokos; leánya pedig Borbála.

A *harmadik Petki leány: Judit.* Ez alsócsernátoni Damokos Jánoshoz ment feleségül, kinek fia szintén János; ennek fiai meg Sándor, Antal, János és Ferencz; leánya: Borbála.

Petki Judit leányai pedig Damokos Jánostól: Zsuzsánna és Katalin. Zsuzsánna zágoni Jankó Péterhez ment férjhez, kinek fiai: Ferencz, István és Péter. Ferencz világi maradt; István Lengyelországban belépett a Szent Domokos rendbe s Kázmér nevet vett fel; Péter Jézus társaságbeli pap lett. Katalin férjhez ment nagynyujtói Boér Istvánhoz; ennek fia szintén István, leánya pedig Anna, ki szentrontási Szeredai Jánoshoz ment.

Petki Borbála férjhez ment sepsiszentiványi Henter Benedekhez, ki nemrég Csik, Gyergyó és Kászon székely székek főkirálybírója volt; fiai: László és Dávid.

Valkai Zsuzsánna Sombori Lászlóné lett s gyermekeik Erzsébet és Gábor. Erzsébet szárhegyi Lázár Andrásához ment feleségül; ennek apja István János Zsigmond alatt a székelyek feje volt; testvére pedig István és Péter. István a 16. század folyamán Báthori Zsigmond alatt a testőrség vezére volt, aki vitézül harczolt Báthori András kardinálisnak Mihály hevesalföldi vajdával való ütközetben is s a harcban elesett. Ez az István Báthori István lengyel király alatt is nagyon híres volt a muszka háboruban. Az

¹ Zsófia báró Révay Lőrinczhez ment férjhez (későbbi jegyzet).

az István pedig, amelyik András apja volt, Miksa császár és Báthori Zsigmond alatt Mezőkeresztesnél a törökökkel vívott ütközetben esett el vitézül.

Ennek az Istvánnak apja szintén András, egész Erdély kancelláriusa volt, ki a székelyek között a főséget is magánál tartotta, a mint ez kitűnik a nemes székely nemzetnek 1506-ban Agyagfalván hozott constitutioiból; így mondja Istváni is. Ennek a második Andrásnak fia Zsombori Erzsébettől István volt, ezé ismét István s mindnyájan Csík, Gyergyó és Kászon székely székek főkirálybírói voltak.

Ennek az Istvánnak fia Lázár Ferencz gróf nemes királyi táblabíró, kinek gyermekei; Lázár Druziána, nemzetes sepsiszentiványi Henter Dávid uram, segéd főhadbiztosnak felesége; fiai: László, Ádám, Gábor, Ferencz és Mihály, leányai: Krisztina, Katalin, Borbála és Klára. Hanem e méltóságos familia díszére az első feleségétől, gönczruszkai Kornis Margittól való Lázár Antal vált, ki Jézus társaságbeli pap lett és e nemes szolgálatában szentség-hirével övezve fejezte be kegyes életét. De régisége abból is kitűnik e mélcás familiának, hogy öt századdal visszamenőleg (nehány esztendőt kivéve) Csík, Gyergyó és Kászon székekben a legfőbb méltóságokat mindig ők viselték.

Az utoljára említett Lázár Istvánnak leánya azonban Lázár Ferencz grófnak az édes testvére Erzsébet, köröspataki Kálnoki Sámuelhez ment feleségül; ennek leánya, Borbála, báró Apor Péternek a felesége, kinek fiai: József, János és László; leánya; Anna. Lázár Erzsébetnek többi gyermekeit a Kálnoki familia leszármazásánál fogom elősorolni. Hanem ez a régi család az ő főembereit könnyen ki tudja mutatni, még az első király, Szent István nagyapjának, Taksonynak idejéből; azokat ugyanis Thüringiában Izmacha mellett elfogták, de társaik, a magyarok kiváltották; s nem igen hiszem, hogy kiváltották volna, ha csak nem lettek volna már akkor is a főemberek között, amint ezt Bonfini is bizonyítja: I. dec. 10. k. Beliam is azt írja 7. lapján, hogy a magyarok kapitányai voltak; úgyszintén Thuróczi is II. r. 9. f. De elég, ha csak onnan is magasztaljuk, hogy Erdély összes fejedelmei között a legdicsebbnek iktári Bethlen Gábornak az anyja Lázár Druzi volt, iktári Bethlen Farkasnak a felesége, aki Lázár András kancellárnak volt a leánya Gyalakúti Borbála nevű feleségétől.

Említettem fennebb, hogy Thomori Lőrincznek volt egy Anna nevű leánya is, aki noszói Cseffei Istvánhoz ment feleségül; ennek fia Cseffei László, királyi ítélőmester volt és magtalanul halt el. Ez az Anna másodsor Hatvani Zsigmond főispánhoz ment férjhez, de egy gyermek sem maradván utána, e Thomori Annában a Thomoriak neve kihalt tisztességgel.

Thomori Petronellának azonban Imecs Juditon kívül több gyermeke is volt; így Imecs Mihály, ki ifjú korában halt meg; leányai voltak még: Ilona és Fruzsina. Ilona férjhez ment maksai Jankó Mihályhoz; ennek leánya szintén Ilona volt s először oltszemi Mikó Lászlónak lett a felesége s mikor ez meghalt gyermekeivel együtt, másodszor váradi Gyulai Istvánhoz ment. Ettől való fia László; ennek meg fiai Haller Anna bárónőtől (a szent életéről ismeretes nagy Haller Jánosnak, Erdély kincstartójának, három uralkodó fejedelem, a fenséges Leopold császár meg a nagyméltóságú erdélyi Gubernium belsőtanácsosának, Torda vármegye főispánjának, meg gönczruszakai Kornis Katalinnak volt a leánya ez): György és János (ennek fia István) és László voltak. Leányai: *Julia*, nemzetes uzoni Béli Pál uram felesége; ennek fia Antal. *Második leánya Judit*, ki előbb nemzetes toroczkószentgyörgyi Toroczkai István uramné volt s leányaik: Anna és Borbála; férje halála után másodszor nemzetes tinkovai Macskási Péter uramhoz ment s ettől fia, László született. *Harmadik leánya: Anna*, hajadon maradt.

Fruzsina kopocseli Boér Simonhoz ment férjhez; ennek fiai: *Zsigmond* (Apaffiné, Bornemisza Anna fejedelem asszony kegyébe jutván, kálvinista uszályhordozó lett és a fogarasi alkapitányságot kapta), továbbá Ferencz és Pál; leánya Zsófia volt. Zsigmond fia: Pál. Ferencz fiai: a nagyobbik, Simon, a fogarasi várnak és környékének főkapitánya.

E Simonnak fiai András és Imre; leánya: Judit, ki Kereszturi Miklós uramnak, nemes Maroszsék főkirálybirójának felesége. A második Sára, banyicskai Jósika Gábor felesége, kinek fiai: Dávid és Gábor. Kereszturi Miklós fiai pedig István és Mihály. A harmadik leány: Zsuzsanna még férjhezadó.

Ugyanannak a Ferencznek második fia: Ferencz, a somlyói vár főkapitánya és nemes Krasznavármegye főispánja, ennek fia: József, ki feleségül vette Haller Borbálát, Haller Györgynek, a nagyméltóságú erdélyi kir. Gubernium titkos tanácsosának és gönczruszakai Kornis Annának, a mostani erdélyi Gubernátor őexcellenciája és mélcás Kornis István gróf uram, szintén a nagyméltóságú kir. Gubernium titkos tanácsosa és egész Erdély főhadbiztosa, testvérének a leányát, aki kisebbik testvére Haller Évának, a régi magyar törzsből származó mélcás ráthóti Gyulaffi László uram, nemes Udvarhelyszék főkirálybiróra feleségének. Boér Ferencznek harmadik szülött fia Gábor volt s ennek fia Ferencz.

A fennebb említett Boér Simonnak harmadik fia: Pál, ezé László, Lászlóé szintén László. E Boér Simonnak leánya: Zsófia, fiai még: Boér Sámuel, István és József.

Családtörténeti adatok.

(1532—1670.)

(Második közlemény.)

- Herczegh** Zsigmond † 1638 jan. 25. **IV.** 44. — tem. febr. 2. **IV.** 215.
Homonnai Bálint † 1609. — tem. 1610 márcz. 14. **III.** 124.
— Fruzsina lak. Báthory Istvánnal 1579 jan. 25. **III.** 22. † 1608. **III.** 123.
— István (Bálint f.) † 1612 márcz. 16. **III.** 135.
Horváth Györgyné Bethlen Krisztina lak. Herczeg Istvánnal 1641 május 29. **IV.** 70.
— János esk. 1637 május 5. **IV.** 40.
Hoszszu Krisztina esk. Borsos Sebestyénnel 1555. **I.** 17.
Huszár Mátyás esk. 1636 jan. 21. **IV.** 31. — † 1644 jun. 4. **IV.** 124.
Iffiu János † 1594. **III.** 26.
Imreffi János † 1611 jul. 16. **IV.** 177.
Incze Márton lak. Daczó . . . . . (István I.) 1640 febr. 13. **IV.** 62.
Kálnoki Kata sz. 1637 ápr. 20. — ker. jul. 19. **IV.** 154.
— Kata sz. 1670 jul. 30. **IV.** 155.
— Zsófia sz. 1669 szept. 2. **IV.** 155.
Kamuthi Balázs † 1628 szept. Drágban. — tem. Kolozsmonostoron 1629 febr. 22. **IV.** 196.
Kapronczai György † 1644 ápr. 9. **IV.** 92. 122.
Károlyi Éva lak. Haller Sámuellel 1643 febr. 15. **IV.** 84.
— Krisztina Rhédei Ferenczné lak. Bethlen Istvánnal 1623 jun. 20--21. **IV.** 192.
— Péter † 1636 okt. 6. **IV.** 36.
— Zsuzsanna Bethlen Gáborné † 1622 május 13. — tem. Gyulafejevárt jul. 1. **IV.** 191.
Kassai István † 1644. **IV.** 97.
Kátai Mihály † 1607. **III.** 101.
Kékedi Zsigmond † 1638 jun. 29. — tem. aug. 1. **IV.** 48. 51.
— Zsigmondné elj. Haller . . . . . Medgyesen 1639 nov. **IV.** 59.
Kemény Boldizsárné tem. 1639 decz. 30. **IV.** 60.
Kendefi Miklós esk. Nagy Erzsébettel 1642 május 13. **IV.** 78.
Kendi Antal † 1558. **I.** 18. **III.** 18.
— Ferencz † 1558. **I.** 18. **III.** 18.
— Gábor † 1594. **III.** 26.
— István † 1610 szept. 2. **IV.** 175.
— István lak. Báthory Gábornéval 1618 május 9. **III.** 180.
— Judit † 1634 okt. 10. **IV.** 24.
— Sándor † 1594. **III.** 26.
Kolosvári János † 1610 ápr. 2 előtt. **IV.** 174.

- Koncz Márton** lak. Nagy Szabó Annával (Ferencz I.) 1642 aug. 6. I. 149. — † 1648 jun. 11. — tem. jun. 13. I. 152.
— Mihály † 1634 decz. 17. I. 146.
- Kornis Boldizsár** † 1610 jul. 4. IV. 175.
— Gáspár † 1601. I. 88.
— György † 1610 márcz. 25. IV. 174.
- Kovacsóczy Farkas** † 1594. III. 26.
— Kata Petki Ferenczné lak. Bálintik Györggyel 1640 jan. 8. IV. 61.
- Köpeczi János** † Jedden 1625 ápr. 9. I. 141.
— Kata (Tamás I.) esk. Borsos Sebestyénnel 1550. I. 15. — † 1554. I. 16.
— Miklós lak. Nagy Szabó Annával, Koncz Márton özvegyével 1649 május 19. I. 153.
- Kún László** † 1644. IV. 97.
— ..... (István I.) lak. Feltóthi Györggyel 1636 jun. 11. IV. 33.
- Ladányi Gergely** † 1614 márcz. I. 223—224. — † 1614 márcz. 4. IV. 183.
- Lázár István** † 1644 május 9. IV. 123. — † 1644 május 10. IV. 92.
- Lippai Balázs** † 1605 jan. 6. III. 55.
- Lorándffi Mihály** lak. András Katával 1613 jun. 16. III. 138. — † 1614 nov. 26. — tem. 1615 jan. 4. (*Árvái*: 1. feleségétől Zeleméri Borbálától 2 leánya: Zsuzsánna és Mária; 2. feleségétől András Katától 1 leánya: Kata.) III. 143.
— Zsuzsánna † Sárospatakon 1660 ápr. 18. IV. 305.
- Lovas Mihály** † 1645 május 27. IV. 142.
- Macskási Ferencz** † 1639 ápr. 14. — tem. május 18. IV. 55. 56.
— Mihály elj. Bethlen ..... 1638 május 26. — lak. 1639 febr. 1. IV. 47. 54. — tem. Bocsárdon 1642 márcz. 10. IV. 77.
- Mágócsi Ferenc** † 1611 nov. 27. — tem. 1612 febr. 28—29. III. 129. 135.
— Ferenczné Dersffi Orsolya esk. Eszterházy Miklóssal 1612 nov. 22. III. 136.
- Medgyesi Pál** lak. 1639 május 3. IV. 55.
- Mikó Ferencz** † 1635 jul. 15. IV. 208. — † 1635 jul. 17. IV. 28.
— tem. a gyulafejevári templomba 1635 aug. 28. IV. 29. 209.
— József † Baczában 1636 márcz. 20. IV. 32. — tem. Kolozsmonostoron ápr. 21. IV. 210—211.
— Mihály † 1637 márcz. 21. IV. 39.
- Mindszenti Gábor** 1642 márcz. 20. körül. — tem. Gyulafejevárt ápr. 27. IV. 77.
- Nagy András** † 1612 okt. 16 előtt. IV. 180.
— Erzsébet esk. Kendefi Miklóssal 1642 május 13. IV. 78.
— Pál † 1644. IV. 97. † 1644 jun. 2. IV. 124.
- Nagy Szabó Anna** (Ferenc I.) sz. 1611. I. 104.

- Nagy Szabó Anna** lak. zetelaki Szabó Istvánnal 1623. I. 151.
— — Anna (Ferencz I.) sz. 1627 ápr. 23. I. 142. lak. Koncz Mártonnal 1642 aug. 6. I. 149. — lak. Köpeczi Miklóssal 1649 május 19. I. 153. — lak. Szabó Andrással 1656 május 2. I. 160.
— — Bálint (Ferencz f.) sz. 1624. I. 141.
— — Boldizsár (Ferencz f.) sz. 1617. — ker. 1617 aug. 6. I. 122.
— — Ferencz (János f.) sz. 1581. I. 39. esk. Rósás Erzsébettel (Mátyás I.) 1603. I. 83.
— — Ferencz (Ferencz f.) sz. 1609. I. 103. — lak. Szócsi . . . . (Lőrincz I.) 1634 május 22. I. 146.
— — Ferenczné Rósás Erzsébet † 1647 szept. 28. I. 151.
— — István (Ferencz f.) sz. 1614 jul. 22. — † 1616 május 8. I. 121—123.
— — János esk. Borsos Annával (Sebestyén I.) 1580. I. 39. — † 1620 jan. 13. I. 124.
— — János (Ferencz f.) sz. 1608. márcz. 16. † ugyanazon évben. I. 103.
— — Jánosné Borsos Anna † 1621 márcz. 8. I. 125.
— — Péter † 1648 május 76. I. 152.
- Nápolyi György** † 1642 ápr. 14. — tem. a kolozsmonostori templomba május 14. IV. 77. 78.
- Németi Gergely** † 1612 szept. 14. — tem. Benedekiben szept. 12. IV. 180.
- Nyárái István** lak. 1609 szept. 4. III. 124.
— . . . . . (Pál I.) lak. gróf Thurzó Imrével 1618 nov. 11. III. 196.
- Ötves András** † 1623 aug. 19. IV. 192.
- Pap Márton** lak. 1636 jul. 1—2. IV. 34.
- Patikárius Gáspár** lak. Daczó . . . . . (István I.) 1641 febr. 11. IV. 67—68.
- Pázmány Péter** † 1637 márcz. 18. IV. 39.
- Pécsi Judit** Angyalosi Istvánné † 1641 szept. 16. IV. 72.
- Perényi Gábor** sz. 1532 aug. 9. III. 15.
- Petki Erzsébet** Szentpáliné lak. Tholdalagi Mihálylyal 1640 jul. 31. IV. 65.
— Ferenczné Kovácsóczi Kata lak. Bálintik Györggyel 1640 jan. 8. IV. 61.
— . . . . . (István f.) sz. 1642 okt. 27. IV. 80.
- Pongrácz Gergely** lak. 1638 jan. 24. IV. 44.
- Prépostvári Zsigmond** † 1644. IV. 97.
- Priny Gábor** tem. 1638 jan. 25. IV. 44.
- Rácz György** † 1611 jul. 16. IV. 177.
- Radecius Bálint** † 1632 aug. 18. — tem. aug. 22. IV. 202—203.
- Radnótfáiné Borsos Judit** (Tamás I.) † Radnótfáján 1645 nov. 12. I. 151.

- Radnóthi István** † 1628 szept. 5. **IV.** 195.
— Miklós † 1622 szept. 1. **IV.** 191.
- Rákóczy György I.** † 1648 okt. 11. — tem. 1649 jan. 16. **I.** 152—153.
— György II. esk. somlyai Báthori Zsófiával 1643 febr. 3. **IV.** 82—83. **I.** 150. † 1660 jun. 7. **IV.** 309.
— Zsigmond tem. 1608. jan. 21. **III.** 124.
— . . . . . (György I.) esk. Bethlen Istvánnal 1627 jun. 14. **IV.** 194.
- Rhédei Ferenczné Károlyi Krisztina** lak. Bethlen Istvánnal 1623 jun. 20—21. **IV.** 192.
- Rósás Erzsébet Nagy Szabó Ferenczné** † 1647 szept. 28. **I.** 151.
- Sasadi Zsigmond** lak. Tholdalagi . . . . . 1641 febr. 3. **IV.** 67. — † 1644 nov. 4. **IV.** 96.
- Segesvári Lőrincz** † 1637 szept. 11. — tem. szept. 12. **IV.** 213.
- Sennyei Miklós** † 1611 okt. **III.** 129. **IV.** 178.
— Pongráczné Dóczi Anna tem. 1625 febr. 21. **IV.** 193.
- Simoni András** † 1616 nov. **III.** 164.
- Stegmann Joachim** † 1633 márcz. 10. — tem. márcz. 12. **IV.** 205.
- Stenczel János** † 1622 nov. 14. **IV.** 191.
- Svendi Lázár** † 1582 május 27. **III.** 22.
- Szabó András** lak. Nagy Szabó Annával 1656 május 2. **I.** 160.
— Dávid † 1627. **I.** 142.
— István † 1648 jan. 21. — tem. jan. 23. **I.** 152.
— István (zetelaki) lak. Nagy Szabó Annával 1623. **I.** 151.
— Lőrinczné Caundert Margit † 1635 jul. 11. **IV.** 208.
— Máté † 1639. ápr. 10. **I.** 148.
— Péter (szentmártoni) † 1637. febr. 1. **I.** 137.

Köblös Zoltán.

!!MEGJELENT!!

a csikszentsimoni **ENDES-család** levéltára. — Az 1544—1848. évekből 1110. oklevél kivonat és 12 teljes szövegű oklevél.

Részletes és kimerítő névmutatóval.

Bolti ára 5 korona, előfizetőknek 4 korona.

Családtörténeti kérdézősködésekre csak előfizetőknek válaszolunk.

TARTALOM: *Sándor Imre:* Czímerhasználat. — *Kelemen Lajos:* Téglási György naplója. — *iffj. Biás István:* Tordavármegyei lustra 1671-ből. — Br. Apor Péter *Lusus Mundija.* Fordította: *Szász Ferencz,* III. közl. — *Köblös Zoltán:* Családtörténeti adatok II. közlemény.

Ny. Stief Jenő és Társa könyvsajtóján Kolozsvárt, Deák Ferencz-ut. 2.